

Progress nõuab ohvreid

Nüüdne lumerohkus ja teated katuste sissevarisemisest toovad meelde eelmise sajandi 80ndate analoogsed juhtumid, mil talumajade katuste laudapoolsed otsad järjest valge koorma all kokku kukkusid.

Põhjus oli üsna proosaline. Sel ajal kui tehnika areng jõudis heina pallimiseni, tekkis ka kolhoosiperes muutusi. Heina lakka hangumisest ja tallamisest jäid vaid romantilised mälestused ning väimehed ja linna kolinud perepojad tegid heinapallide ülesubimisel novaatorliku sammu.

Et raske töö saaks ruttu ja takistusteta tehtud, saeti sarikaid toetavad pennisid läbi. Vanapehme silm üles ei ulatunud ja kas tema manitsust oleks ka arvestatud. Esimestel aastatel jäi see uuendus märkamata, eriti kui lund jagus tolmukorra eest. Järgnevatel paksuhangelistel talvedel hakkas nii-öelda ootamatusi tekkima. Hoolega ehitatud ja põlvest põlve kestnud hooned olid järsku alandlikult keskelt küüru vajunud.

Ainuke lohutus oli, et häbi-väärsest juhtumist teadsid vaid kohalikud, mitte ei pasundatud sellest üle vabariigi ega siunatud enneolematut ilmastikku.

Iga vana lammutamine või uue ülesehitamine vajab kainet mõistust ja arupidamist. Ülepeakaela tormamine ei too kunagi head.

Talitage ikka tasa ja targu.

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Kuidas toas kallat kasvatada?

JAAN METTIK

Mida peaksin tegema, et kalla hakkaks toas õitsema?

Vastab

ANNE JAKSON

Perekond kalla (*Zantedeschia*) kuulub oma kaheksa liigiga sugukonda võhalised (*Araceae*).

Kodumaaks on neil Aafrika troopilised alad ja Lõuna-Aafrika.

Kõik kallad on mugula või jämeda risoomiga mitmeaastased kuni 2 m kõrgused rohttaimed, kes on levinud perioodiliselt kuivavates päikeselistes soodes. Tõlvikõisikut ümbritseb kõrgleht, mis on harilikul kallas (*Z. aethiopica*) valge. On ka kollaste (*Z. elliptiana*) ja roosade (*Z. rehmannii*) kõrglehtedega liike.

Harilik kalla on väga tugev ja visa taim ning paljuneb lihtsalt risoomitükikestest. Ta on võimeline kasvama väga mitmesugusel pinnasel ja kasvukohal, taludes isegi mõningaid külma-kraade. Lõuna-Aafrikas esineb teda nii põllul kui teede ääres – siit ka rahvapärane nimetus sealilial. Mitmel pool maailmas on ta muutunud tüütuks umbrohuks.

Kõik taime osad on mürgised, sisaldades kaltsiumoksalaati. Nahaga kokku puutudes võib tekkida sügelus ja paistetust, sisse süües oksendamine ning kõhulahtisus.

Kalla sordiaretus on intensiivne ning aretatud on mitmeid uusi värve ja eri kõrglehekujuga sorte. Kalla on taas muutunud lemmikuks nii lõikelilena kui potitaimena. Teda ei seostata enam ainult matustega nagu kunagi varem. Kõige enam tuleb neid müügiks Californiast, Colombiast, Uus-Meremaalt ja Kenyast.

Kodus kasvatades tuleb arvestada, et taimed vajavad suhteliselt jahedat, kuid valget kasvukohta. Väga soojas venivad lehed välja ning õitsemine ei ole rikkalik. Kevadest sügiseni vajavad nad täielikku puhkust, mil ei tohi kasta (kogu maapealne osa kuivab) ja taimed võivad üldse ära unustada.

Augustis-septembris võtke risoomid potist välja, puhastage lehejäänustest ja juurtest ning istutage uude

värskesse mullasegusse. Tütartaimi eemaldades saab ka paljundada. Istutamisel jälgige, et risoomid asetseksid õiget pidi ning ei satuks liiga sügavale.

Kalladele sobib toitainerikas ning hästi vett läbi laskev pinnas, ideaalne on kodus valmistatud segu aia- ja kompostmullast, millele on lisatud jämedat liiva või kruusa. Müüdavatest lillemuldadest tuleks samuti otsida rammusaimat.

Pärast istutamist paigutage kallad valgesse kohta ning hakake tasapisi kastma. Vastavalt lehtede edenemisele tuleb kastmist järk-järgult suurendada. Aktiivsel kasvuajal tahab kalla saada korralikult nii vett kui väetist.

Teiste kallaliikide kasvatamine kodus nõuab rohkem mängimist – taimed vajavad puhkeperioodil kõrget temperatuuri jne. Tihti ei taha ostenud mugulad teist korda enam õitsema või ei omanda kõrglehed õitsemisel täielikku värvust.